

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~SECRET~~
~~TOP SECRET~~

Egz. Nr 1

Mjr dr Zbigniew SCIBIOREK

NATARCIE PUŁKU W WARUNKACH SZCZEGÓLNYCH

Wykład

BIBLIOTEKA KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

Katedra Taktyki Ogólnej

Nr ewid. _____

44 357

WARSZAWA

STYCZEŃ

1984

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~SECRET~~
~~TOP SECRET~~

Egz. Nr 1

Mjr dr Zbigniew SCIBIOREK

NATARCIE PUŁKU W WARUNKACH SZCZEGÓLNYCH

Wykład

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

Nr ewid.

44 357

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

ZATWIERDZAM
SZEF
KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ
płk dypl. Witold WÓJCIK

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 66 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
podpis

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
Egz.nr...

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

NATARCIE PUŁKU W WARUNKACH
SZCZEGÓLNYCH

Wykład

BIBLIOTEKA NAJRDWA ASG WP
Archiwum Sztabu Zbiarów Specjalnych
Nr ewid.

~~XXXXXXXXXX~~
44357

OPRACOWAŁ:
mjr dr Zbigniew ŚCIBIOREK

PLAN WYKŁADU

WSTĘP

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW SZCZEGÓLNYCH I ICH WPŁYW
NA NATARCIE PUŁKU:

1. W terenie górzystym
2. W warunkach zimy
3. W terenie lesisto-jeziornym
4. Na wybrzeżu morskim

II. WPŁYW WARUNKÓW SZCZEGÓLNYCH NA:

1. Ugrupowanie pułku w natarciu
2. Tempo natarcia
3. Szerokość pasa natarcia
4. Głębokość zadań w natarciu

III. PROWADZENIE NATARCIA PRZEZ PUŁK W GÓRACH.

ZAKOŃCZENIE

ZAŁĄCZNIKI:

- Nr 1. Wykaz literatury do samodzielnego studiowania.
- Nr 2. Wykaz materiałów, które mogą być wykorzystane w czasie wykładu.

WSTĘP

W regulaminach, podręcznikach oraz innych publikacjach wojskowych autorzy opisując działania wojsk w warunkach szczególnych często odwołują się do porównań w warunkach normalnych /zwykłych/ Np. w Regulaminie Walki z 1964 r. na stronie 180 jest zawarte stwierdzenie, że głębokość zadania dywizji z zasady jest mniejsza niż w warunkach zwykłych... Podobnego rodzaju określenie znajduje się w podręczniku Taktyka Ogólna:

... Zakres, metoda i kolejność pracy dowódcy pułku nad podjęciem decyzji do natarcia w terenie lesistym nie odbiega w zasadzie od warunków normalnych...

Powyższe, wybrane tylko przykłady zmuszają do postawienia pytania: Co należy rozumieć pod pojęciem warunki normalne /zwykłe/? Odpowiadając na tak postawione pytanie, pod tym pojęciem rozumiemy warunki w których:

- temperatura otoczenia waha się w granicach -5°C do 30°C ;
- grubość pokrywy śnieżnej nie przekracza 15 cm;
- teren jest równinny lub pocięty wzniesieniami, których wysokość względna /rzeczywista/ nie przekracza 50m, a ich stoki są dogodne do pokonywania przez czołgi i BWP;
- zalesienie /bagna, jeziora/ oraz zabudowa typu miejskiego nie przekracza 50% ogólnej powierzchni terenu;
- widoczność jest nie mniejsza jak 4 km.

Wymienione czynniki determinują pojęcie warunków normalnych /zwykłych/ i zachwianie wartości któregośkolwiek z nich tworzy pojęcie warunków szczególnych, a więc zgodnie ze słownikiem Poprawnej Polszczyzny /s. 748/ warunków odznaczających się czymś osobliwym, niezwykłym. Ponadto warunki te muszą mieć zasadniczy wpływ na działania bojowe, bo np. nie wystarczy natarcia prowa-

dzić w styczniu aby uznać je za natarcie w warunkach szczególnych.

W świetle powyższych argumentów działania bojowe w warunkach szczególnych obejmują:

- walkę w rejonie zurbanizowanym i mieście;
- walkę w lesie /w terenie lesisto-bagnistym, lesisto-jeziornym/;
- walkę w górach;
- walkę w zimie;
- walkę wzdłuż wybrzeża morskiego oraz walkę w rejonie umocnionym.

W związku z tym, że działania bojowe w rejonie zurbanizowanym i mieście będą treścią szczegółowych rozważań /osobnego wykładu/ w czasie I i II roku studiów, zostały pominięte w niniejszym wykładzie.

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW SZCZEGÓLNYCH I ICH WPŁYW NA NATARCIE PUŁKU.

1. W terenie górzystym.

Góry różnią się od siebie pod względem wysokości, ukształtowania, spadku stoków, klimatu, szaty roślinnej, sieci dróg, gęstości zaludnienia itp. Jednakże wszystkie masywy górskie odznaczają się pewnymi cechami wspólnymi, które wywierają znaczny wpływ na działania bojowe wojsk. Do tych ogólnych cech terenu górskiego zalicza się: głębokie połaćowanie, duże zalesienie szczególnie w niższych partiach, brak dostatecznie rozwiniętych drożni, małą ilość odcinków i kierunków dogodnych do działania wojsk, ^{duża} ilość pól martwych i skrytych podejść, trudność orientacji w terenie, nagłe zmiany warunków klimatycznych, szybki prąd

rzek oraz nagłe i częste zmiany poziomu ich wód wraz z nierównym i kamienistym dnem oraz wysokimi i stromymi brzegami, ekranizujące działanie skał na pracę stacji radiowych, radiolokacyjnych oraz na środki rozpoznania dźwiękowego, przewagą gruntów kamienistych utrudniających prace inżynierskie, możliwość lawin górskich i skalnych obsunięć, swoisty charakter klimatu z nagłymi zmianami pogody w ciągu doby i inne. Strome zbocza, wąwozy, urwiska i osypiska skalne oraz zalesione stoki gór utrudniają, a niekiedy eliminują całkowicie ruch wozów bojowych. Większość obszarów górzystych ma słabo rozwiniętą sieć dróg i złą nawierzchnię. Drogi biegną wzdłuż dolin, przełęczy, wąwozów i często przecinają górskie rzeki.

Drogi prowadzące przez przełęcze mają strome wzniesienia i gwałtowne spady oraz zakręty, a w okresie zimy pokryte są grubą warstwą śniegu lub lodu. Ruch po tych drogach jest bardzo uciążliwy, a często niebezpieczny i wymaga dodatkowego zabezpieczenia ruchu i przygotowania sprzętu. Według poglądów towarzyszy radzieckich z Akademii im. R. Malinowskiego średnia prędkość marszu po drogach górskich w zimie jest 2,5-3 razy mniejsza, a ruch drogami na przełaj bardzo ograniczony lub prawie niemożliwy /Wojejnaja Mysl nr 10 z 1981 r., s. 31/.

Pasma górskie rozdzielają nacierające wojska, co w poważnym stopniu utrudnia współdziałanie, dowodzenie i utrzymanie łączności.

Liczne pola martwe i masywy leśne utrudniają skuteczne prowadzenie ognia, zwłaszcza z broni płaskotorowej, ale ułatwiają maskowanie i skryte przeprowadzenie manewru wojsk nieprzyjaciela oraz wojsk własnych. Umożliwiają ponadto dokonywanie obejść broniących się wojsk, ale jednocześnie ułatwiają nieprzyjacielowi

wykonywanie gwałtownych i niespodziewanych kontrataków na skrzydła i tyły wojsk nacierających.

Duże masywy leśne utrudniają użycie sprzętu bojowego przez nacierające wojska, ułatwiają natomiast nieprzyjacielowi organizację i prowadzenie walki obronnej. Stwarzają także dogodne warunki do stosowania wszelkiego rodzaju zapór.

Doliny i wąwozy, gęste zarośla oraz poranne i wieczorne mgły utrudniają orientację i obserwację. Klimat górski charakteryzuje się dużymi wahaniami temperatury i obfitymi spadami. Różnica temperatur zależy nie tylko od wysokości wzniesień npm czy pory roku, lecz także od pory doby. Gleba w terenie górzystym, przeważnie kamienista lub gliniasta, ogranicza użycie maszyn inżynierskich i komplikuje budowę umocnień ziemnych.

Właściwości terenu górzystego ograniczają również użycie broni masowego rażenia. Niewłaściwe jej użycie przez wojska nacierające może spowodować duże zniszczenia, zawały, pożary, długie utrzymywanie się oparów środków trujących, skażenie promieniotwórcze w lasach, wąwozach i dolinach. W rezultacie prowadzenie działań w tych warunkach może być poważnie utrudnione lub nawet niemożliwe.

Do działań w górach najbardziej przystosowane są wojska zmechanizowane, które mogą prowadzić natarcie w każdej porze roku, doby i w różnych warunkach atmosferycznych. Czołowe przełamywanie obrony nieprzyjaciela w górach jest niemożliwe bez stosowania manewru. W terenie trudno-dostępny piechota może działać tylko w sztykach pieszych często bez czołgów i dział towarzyszących, w znacznym oddaleniu od swych transporterów /BWP/.

Do prowadzenia działań w trudno dostępnych rejonach i w terenie wysokogórskim używa się oddziałów /pododdziałów/ piechoty górskiej.

Czołgi podczas działań w górach napotykają na trudności. Jest bardzo mało kierunków, gdzie czołgi mogą działać na ogólnych zasadach. Dlatego też podczas natarcia w górach czołgi wykorzystuje się wzdłuż dróg, których ilość i gęstość jest niewielka oraz wzdłuż dolin i wąwozów, na kierunku głównego uderzenia. Bardzo często na drogach górskich czołgi mogą poruszać się tylko na pierwszym i drugim biegu i z trudem pokonują ostre zakręty. W związku z tym szybko wzrasta zużycie materiałów pędnych i smarów. Masowe użycie czołgów możliwe jest w szerokich dolinach, na płaskowyżach i w górach o łagodnej rzeźbie terenu, gdzie pochyłość zboczy nie przekracza 30° . Wobec niesprzyjających warunków do samodzielnego prowadzenia natarcia przez czołgi przydziela się je pododdziałom piechoty do plutonu włącznie. Zawsze jednak powinno się dążyć do posiadania silnego odwodu pancernego, który w dogodnym terenie może być wykorzystany całością lub częściami, po wyjściu pierwszego rzutu na teren dostępny do ich działań.

Tak też problem wykorzystania czołgów rozwiązywano na polach drugiej wojny światowej, co obszernie opisuje A. Greczko w książce "Przez Karpaty".

Stanowiska ogniowe artylerii wybiera się z uwzględnieniem stromości torów lotu pocisków i wykonywanych zadań najczęściej wzdłuż dróg i dolin urzutowane w głąb. W górach występują trudności w organizacji i prowadzeniu rozpoznania artyleryjskiego. W celu zmniejszenia oddziaływania niekorzystnych czynników, należy organizować bardziej rozległy system PO. Artyleryjskie przygotowanie

ataku, rozpoczynane często niejednocześnie na różnych kierunkach, ma za zadanie skuteczne obezwładnienie siły żywej i środków ogniowych rozmieszczonych na stokach wzgórz, w czołowych punktach oporu, szczególnie zaś te, które mogą aktywnie oddziaływać na skrzydła pododdziałów prowadzących natarcie wzdłuż dróg i dolin.

Przy wielowarstwowej strukturze obrony i ogniowym przygotowaniu i wsparciu ataku nieprzyjaciela obezwładnia się jednocześnie na wszystkich wysokościach, w tym najskuteczniej w punktach oporu przylegających do dróg, kierunków natarcia i przełęczy oraz na przełęczach i dominujących wzgórzach. Przy tym podstawowym środkiem rażenia broniącego się na najniższej warstwie jest ogień na wprost z dział, czołgów i środków przeciwpancernych. Na drugiej warstwie zadanie to wykonuje się ogniem artylerii i moździerzy, a na kolejnych warstwach uderzeniami lotnictwa, a zwłaszcza lotnictwa wojsk lądowych. Z kolei porażenie nieprzyjaciela na przeciwstokach wykonuje się ogniem moździerzy i artylerii haubicznej, uderzeniami lotnictwa oraz ogniem skrzydłowym pododdziałów działających na dominujących wzgórzach.

Przy podziale artylerii należy uwzględniać potrzebę usamodzielnienia pododdziałów. W tym celu większą część artylerii należy wyznaczać do wzmocnienia batalionów pierwszego rzutu. Z kolei odwody przeciwpancerne mogą działać w zmniejszonym składzie z artylerią przeciwpancerną, wykorzystuje się je także do wsparcia nacierających wojsk.

Pododdziały przeciwlotnicze wykorzystuje się szczególnie przy pokonywaniu przełęczy, wąwozów, węzłów dróg, rzek itp. a więc przedmiotów terenowych kanalizujących ruch wojsk, SO wybiera

się na wzniesieniach umożliwiającym prowadzenie ognia na prawdopodobnych kierunkach nalotów nieprzyjaciela, zwracając ~~na~~ szczególną uwagę na zwalczanie lotnictwa szturmowego i śmigłowców nieprzyjaciela.

Pododdziały inżynieryjne w natarciu w górach będą wykonywały szczególne zadania, do których zaliczyć należy:

- usuwanie zawał, usypisk skalnych i lawin;
 - wykonanie na jednokierunkowych drogach mijanek - po jednym na każdym kilometrze drogi;
 - budowa specjalnych, górskich mostów;
 - przygotowanie zawał i zwałów skalnych na drogach wyprowadzających odwody nieprzyjaciela do kontrataku;
 - przygotowanie szczelin, pieczar itp. dla rozmieszczenia SD, środków ogniowych i urządzeń tyłowych;
 - użycie materiałów wybuchowych do prac w gruntach skalistych.
- Ponadto dla zapewnienia szybkiego marszu wojsk przez rejony zniszczeń na każdym kierunku natarcia z pododdziału inżynieryjnego lub na jego bazie tworzy się ~~komandę~~ grupę torującą.

~~Podstawowym~~ Podstawowym zadaniem pododdziałów chemicznych jest prowadzenie rozpoznania skażeń przez patrole rozpoznania skażeń bezpośrednio w ugrupowaniu bojowym pododdziałów oraz patrole ogólnowojskowe /drużyny schemizowane/. Szczególne znaczenie i możliwości ma powietrzne rozpoznanie skażeń przy wykorzystaniu śmigłowców. Zawsze należy posiadać odwód sił i środków rozpoznania skażeń, który należy przesuwac za oddziałami /pododdziałami/ działającymi na głównym kierunku lub przy SD. Likwidacja skażeń w terenie górzystym będzie bardzo skomplikowana. Szczególnie uciążliwe mogą być przedsięwzięcia ratunkowo-ewakuacyjne, gdyż do rejonu porażenia może niekiedy prowadzić tylko jedna droga lub rejon

może być wogóle niedostępny. Warunki terenowe najczęściej wykluczają możliwość działania całości sił GRE. Wymaga to zapewnienia pułkom /batalionom/ już w okresie organizacji działań możliwie największej samodzielności w zakresie likwidacji skażeń z uwagi na skrajnie ograniczoną możliwość manewru pododdziałami wojsk chemicznych. W wielu wypadkach likwidacja skażeń będzie się ograniczała tylko do częściowych zabiegów sanitarnych i specjalnych.

Całkowite zabiegi prowadzone siłami pododdziałów wojsk chemicznych mogą być prowadzone na drogach bezpośrednio w kolumnach lub na rozwiniętych PZS w dogodnych rejonach dla pododdziałów wyprowadzanych z walki lub znajdujących się w odwodach.

2. W warunkach zimy

Pokrywa śnieżna, niska temperatura i często jej wahania powodujące gołoledź i opady śnieżne, krótki dzień i długa noc - w poważnym stopniu wpływają na prowadzenie natarcia. Warunki te ujemnie wpływają też na wydajność ludzi i możliwości techniczno-eksploatacyjne sprzętu. Ponadto częste zamiecie śnieżne, gęste mgły utrudniają orientowanie się w rejonie i prowadzenie obserwacji.

Głęboki śnieg utrudnia poruszanie się w terenie i zmusza nacierającego do "trzymania" się dróg. Piechota bez nart posuwa się w terenie po śniegu o grubości 30 cm w tempie około 2-2,5km/h, a niekiedy i mniejszym. Prędkość posuwania się pojazdów kołowych bez dodatkowego wyposażenia też znacznie zmniejsza się już przy pokrywie śnieżnej o grubości 15-20 cm. Czołgi mogą poruszać się z prędkością zbliżoną do normalnej, jeśli śnieg nie jest głębszy niż 50 cm. Maksymalna grubość pokrywy śnieżnej, po której możliwe jest poruszanie się czołgów bez dodatkowych przedsięwzięć wynosi około 80 cm. Istotne jest również to czy śnieg jest suchy czy też mokry i twardy.

Odwilże i roztopy powodują oblodzenie dróg i grząskość gruntu, w wyniku czego zmniejsza się zdolność transporterów /BWP/, czołgów oraz innych pojazdów mechanicznych w pokonywaniu terenu.

Niska temperatura i gwałtowne jej wahania ujemnie oddziałują na ludzi. Obniża się ich wydajność i wytrzymałość, a także występują przeziębienia i odmrożenia. Ciepło umundurowanie zabezpiecza ludzi przed mrozem, ale równocześnie zmniejsza ich ruchliwość.

Słoneczne dni i śnieg przyczyniają się w znacznym stopniu do demaskowania ruchu wojsk. W związku z tym zachodzi konieczność stosowania specjalnych siatek maskujących, białych kombinezonów dla ludzi oraz malowanie sprzętu i techniki bojowej na kolor biały. Dodatnim wpływem zimy jest możliwość przekraczania przeszkód wodnych i bagien przy określonej grubości ich zamarznięcia.

Jednym z głównych problemów w natarciu w zimie jest stworzenie warunków poruszania się wojsk, a tym samym dania im możliwości obchodzenia punktów oporu nieprzyjaciela i uderzenie na jego skrzydła i tyły. Należy zatem wyposażyć pododdziały w sprzęt do usuwania śniegu i stosować środki do zwiększenia pokonywalności terenu przez technikę bojową.

Czasochłonność wykonania SO i PO dla artylerii wzrasta 3-4 krotnie. W związku z tym zachodzi konieczność szerszego stosowania maszyn inżynierskich i materiałów ~~z~~ wybuchowych przy okopywaniu dział. W wypadku zalegania głębiej, zleżalej pokrywy śnieżnej, ukrycia dla ludzi oraz okopy dla dział niejednokrotnie buduje się całkowicie ze śniegu i lodu, a tylko częściowo wkopuje się w glebę.

Podczas silnych mrozów i głębokiego śniegu potrzeby wzmocnienia

nia pododdziałami inżynieryjnymi mogą być nawet 3 krotnie większe niż w warunkach zwykłych. Wynika to z potrzeby wzmacniania prawie każdego elementu ugrupowania bojowego wojskami inżynieryjnymi.

Do szczególnych zadań wojsk inżynieryjnych w zimie należy zaliczyć:

- odsnieżwanie i posypywanie niebezpiecznych odcinków dróg piaskiem;
- ustawianie wzdłuż dróg w miejscach powstawania zasp - zasłon przeciwsniegowych;
- wykonywanie przejść w zaporach ze śniegu i lodu;
- przygotowanie i zabezpieczenie przepraw po lodzie;
- użycie materiałów wybuchowych przy pracach w zamrzniętym gruncie.

Rozpoznanie skażeń będzie utrudnione ze względu na małą wykrywalność środków trujących. W czasie roztopów może wielokrotnie zwiększyć się powierzchnia skażeń poprzez przenikanie skażonych warstw w wodzie.

Likwidacja skażeń sprowadza się do właściwego wykorzystania środków indywidualnych i zestawów odkażających. Możliwości wojsk chemicznych w tym zakresie zmniejszają się o 30-40%.

3. W terenie lesisto-jeziornym.

Teren lesisto-jeziorny jest to obszar, którego pokrycie w większości stanowią lasy oraz położone wśród nich jeziora. Las stanowi zespół różnorodnych czynników, które wpływają na organizację i prowadzenie natarcia. O różnorodności tej stanowią:

- wielkość masywów leśnych;
- rodzaj lasu, jego gęstość, grubość i wysokość drzew;
- właściwości klimatyczne i glebowe;
- zagospodarowanie oraz powiązanie ze strukturą hydrograficzną

Mała ilość dróg, ograniczona widoczność i zabagnienie terenu komplikują prowadzenie działań zaczepnych w terenie lesisto-jeziornym. Jednym z ujemnych czynników prowadzenia walki w tym terenie jest utrudniony manewr pododdziałami i sprzętem. Stąd wojska działające w warunkach terenu lesisto-jeziornego zmuszone będą trzymać się dróg, które z kolei mogą być w stosunkowo krótkim czasie zablokowane zawałami oraz powstałymi pożarami.

Drogi występujące w terenie lesisto-jeziornym w przeważającej mierze wyprowadzają na przesmyki między jeziorami. Powoduje to kanalizowanie ruchu wojsk nacierającego. Przyległy teren do dróg jest zazwyczaj zalesiony, często pocięty lub zabagniony co utrudnia obejście zniszczonych odcinków dróg, punktów oporu i zapór. Wszystko to zmniejsza możliwości manewrowe nacierających wojsk.

Ponadto las i teren lesisto-jeziorny komplikuje topogeodezyjne dowiązanie stanowisk ogniowych pododdziałów artylerii, utrudnia orientację, obserwację i korygowanie ogniem. Ma także istotny wpływ na rażące działanie broni jądrowej oraz utrudnia wykorzystanie skutków jej użycia. Pozwala broniącemu się szeroko stosować różne zapory, niszczenia i umożliwia wykorzystywanie pożarów. Jednocześnie las sprzyja skrytemu podejściu i rozwinięciu wojsk do natarcia.

Pułk najczęściej nie będzie mógł nacierać w całym pasie, lecz na wąskich bardzo często izolowanych od siebie kierunkach. Trudno dostępne odcinki terenu będą rozdzielać siły nacierającego pułku co utrudni dowodzenie i współdziałanie. Warunki terenu lesisto-jeziornego utrudniają przegrupowanie sił i środków dla przeniesienia wysiłku na inny kierunek w trakcie trwania natarcia.

Dla wyeliminowania elementów utrudniających ruch, istnieje konieczność dokonywania manewru na skrzydła i tyły przeciwnika dążąc do uzyskania zaskoczenia. Sprzyjają temu dobre warunki maskowania oraz występowanie dużych luk w obronie nieprzyjaciela. Teren lesisto-jeziorny jest dogodnym rejonem do bazowania i prowadzenia działań dywersyjnych. Drobne grupy przeciwnika mogą stosunkowo swobodnie przenikać na tyły ugrupowania bojowego pułku, niszczyć obiekty drogowe, atakować składy, kolumny tyłowe, podpalać lasy itp. Dlatego też w tym terenie wzrasta rola ubezpieczenia i rozpoznania.

Walki w lesie cechują się powstawaniem niejasnych sytuacji. Echo wyolbrzymia wybuchy pocisków, okłamuje słuch, myli orientację. Oddziaływać to będzie na psychikę żołnierzy, utrudniać kierowanie walką.

Szczególnie ujemną cechą terenu lesisto-jeziornego jest możliwość powstawania i szybkiego rozprzestrzenienia się pożarów do gaszenia, których trzeba będzie wydzielać stosunkowo duże ilości sił.

Pułk w lesie będzie nacierał najczęściej pieszo, gdyż transportery opancerzone /BWP/, samochody i ciągniki zwykle mogą poruszać tylko po drogach i przesiekach. W tej sytuacji rola piechoty i jej ognia w walce w lesie zwiększa się w związku z trudnością użycia większych sił czołgów i artylerii.

Działanie na kierunkach, często w oderwaniu od sił głównych powoduje konieczność usamodzielnienia pododdziałów i wzmocnienie ich artylerią towarzyszącą, saperami, a jeżeli warunki pozwalają to i czołgami.

Czołgi mogą działać przeważnie wzdłuż dróg i przesiek. Masowe

ich użycie w lesie jest utrudnione. Dlatego pułki czołgów dywizji zmechanizowanej zwykle wydziela się do drugiego rzutu i do walki wprowadza się na otwartych odcinkach i w rzadkim lesie. Czołgi pułków zmechanizowanych przydziela się pododdziałom piechoty jako czołgi bezpośredniego wsparcia szczególnie podczas natarcia w zagospodarowanym i oczyszczonym lesie. Czołgi nacierają w ugrupowaniu kompanii i plutonów piechoty.

Znaczne trudności występują w rozmieszczeniu artylerii na stanowiskach ogniowych. Dogodne miejsca na SD to duże polany, przesieki oraz wyręby leśne. Z uwagi na utrudnione scentralizowane dowodzenie - większość artylerii przydziela się do batalionów a niekiedy kompanii. Ze względu na małą skuteczność ognia zwiększa się zużycie amunicji. W lesie są ograniczone możliwości, a bardzo często niemożliwe użycie PPK.

Oddziały, /pododdziały/ zmechanizowane i pancerne na ogół muszą być samodzielne w zakresie OPL. W tym celu wykorzystują one własne środki OPL w rejonach kanalizujących ruch wojsk oraz do osłony sił głównych działających w składzie kolumn nacierających wzdłuż dróg i przesiek.

Podobnie jak w natarciu w górach w terenie lesistym oddziały i pododdziały działające na poszczególnych kierunkach wzdłuż dróg i przesiek należy usamodzielnic w wykonywaniu zadań inżynierskich, a pododdziały chemiczne działają podobnie jak w terenie górzystym.

4. Na wybrzeżu morskim.

Właściwości natarcia wzdłuż wybrzeża morskiego określają warunki fizyczno-geograficzne, charakter obrony nieprzyjaciela, liczbę i rodzaj użytej broni jądrowej, skład sił marynarki wojennej biorących udział w walce oraz sytuacja na morzu. Ogólnie można

stwierdzić, że kierunki nadmorskie charakteryzują się dużą liczbą rzek, wpadających do morza, które w swoich ujściach są najszersze, dużymi obszarami bagien, wyspami położonymi w różnych odległościach od brzegu i cieśninami.

Warunki natarcia wzdłuż wybrzeża morskiego w każdym wypadku zależą od charakteru obrony nieprzyjaciela. Obrona nieprzyjaciela na kierunku nadmorskim jest zwykle tak urządzona, żeby umożliwiała odparcie natarcia zarówno wzdłuż wybrzeża, jak i od strony morza. Główny wysiłek obrony będzie skupiony na utrzymanie najdostępniejszych kierunków, baz morskich, portów i dogodnych odcinków wybrzeża do wysadzenia desantów morskich. Odwody nieprzyjaciela będą rozmieszczone w kilku rejonach, aby mogły być użyte do walki zarówno z wojskami nacierającymi od czoła, jak i do walki z desantami morskimi i powietrznymi.

Duży wpływ na warunki natarcia wojsk wzdłuż wybrzeża wywierać będzie skład sił naszej marynarki wojennej, wydzielonej do wsparcia natarcia oraz ogólna sytuacja na morzu.

W sprzyjających warunkach na morzu marynarka wojenna może uniemożliwić uderzenie marynarki wojennej nieprzyjaciela na skrzydło nacierających wojsk, wydzielić większość sił do ich wsparcia, zabezpieczyć wysadzenie desantu morskiego i tym samym przyspieszyć rozbicie nadmorskiego zgrupowania nieprzyjaciela.

Właściwości natarcia wzdłuż wybrzeża morskiego polegają na tym, że uczestniczące w nim siły i środki nie tylko niszczą wojska lądowe, ale muszą również odpierać uderzenia marynarki wojennej i desantów morskich nieprzyjaciela. Wymaga to wspólnego prowadzenia natarcia siłami ogólnowojskowych związków taktycznych ze związkami taktycznymi /okrętami/ marynarki wojennej i dokładnej

organizacji współdziałania między nimi.

Charakterystyczne dla natarcia wzdłuż wybrzeża morskiego jest to, że związki taktyczne wojsk lądowych mogą być wspierane przez okręty marynarki wojennej, łączone w zespoły wsparcia ogniowego /ZWO/ jak również pododdziały artylerii nadbrzeżnej.

W związku z tym, że natarcie wzdłuż wybrzeża morskiego zawiera w sobie wszystkie dotychczas opisane warunki szczególne - działanie pozostałych rodzajów wojsk nie będzie przedstawiane, bo byłoby powtórzeniem wcześniej zasad ich działania oraz wykorzystania podczas natarcia pułku.

II. WPŁYW WARUNKÓW SZCZEGÓLNYCH NA:

1. Ugrupowanie pułku w natarciu.

Natarcie w warunkach szczególnych uzależnione jest od wielu czynników jednak najważniejsze z nich to właściwości terenu i pora roku. Charakteryzuje się wyraźnym zgrupowaniem sił i środków na oddzielnych kierunkach i głębokim urzutowaniem. W górach, w lesie i w zimie trudno jest wykonać manewr bez konieczności obejścia. Siły wyznaczone do działania na skrzydłach i tyłach nieprzyjaciela - w odróżnieniu od sił stosujących atak czołowy - będą działały w terenie trudno dostępnym. Ze względu na wagę problemu już zawczasu w ugrupowaniu tworzy się oddziały obejścia. Nazwa ta wiąże się ściśle z charakterem ich działań. Wykorzystując luki w ugrupowaniu nieprzyjaciela powinny one w sposób skryty przesuwać się wzdłuż stoków, szczytami i nie obserwowanymi odcinkami terenu, wyjść w nakazane rejony lub zaatakować punkt oporu nieprzyjaciela od tyłu umożliwiając tym samym atak wojsk nacierających od czoła.

Bardzo często likwidacja punktów oporu nieprzyjaciela na dominujących wzgórzach przez oddział /oddziały/ obejścia umożliwi

prowadzenie natarcia przez siły główne na płaskowyżu, kotlinie itp.

Oddziały obejścia mogą być tworzone na szczeblu pułku i batalionu. Organizuje się je w sile wzmocnionej kompanii lub plutonu, zawczasu lub też mogą być doraźnie wydzielone ze składu poszczególnych batalionów podczas natarcia w miarę potrzeb.

Jeżeli pułk prowadzi natarcie na kilku kierunkach znacznie od siebie oddalonych, wówczas zamiast drugiego rzutu tworzy się odwody ogólnowojskowe oddzielnie dla każdego kierunku. Oprócz typowych zadań dla tego elementu ugrupowania bojowego należy widzieć je jako siły do przeciwdziałania oskrzydleniom i obejściom nieprzyjaciela, ochrony dróg dowozu i ewakuacji oraz ważnych obiektów, a także do walki z desantami powietrznymi.

W czasie natarcia wzdłuż wybrzeża morskiego, w skład ugrupowania pułku oprócz typowych elementów takich jak: pierwszy i drugi rzut /odwód ogólny/, pułkowa grupa artylerii, odwody specjalne oraz pododdziały tyłowe mogą ponadto wchodzić: odwód przeciwdesantowy, desant morski oraz grupy przeprawowo-desantowe.

W terenie lesisto-jeziornym ze względu na trudny manewr początkowo zorganizowane ugrupowanie odgrywa decydujące znaczenie w powodzeniu natarcia, a przede wszystkim, gdy poszczególne kierunki są odizolowane od siebie trudno dostępnymi odcinkami terenu. Ze względu jednak na specyficzne cechy terenu lesisto-jeziornego mogą być tworzone 2-3 oddziały zabezpieczenia ruchu - po jednym na każdym kierunku natarcia.

2. Tempo natarcia.

Na tempo natarcia wpływa cały szereg czynników, do których zaliczamy:

- nieprzyjaciela: siła oporu, charakter przeciwdziałania i oddziaływania ogniowego;
- warunki terenowe i atmosferyczne, pora roku;
- możliwości ogniowe obezwładnienia nieprzyjaciela;
- możliwości wsparcia ogniowego artylerii i lotnictwa;
- ciągłość zaopatrywania;
- skuteczność osłony przeciwlotniczej;
- inżynieryjne zabezpieczenie ruchu;
- ciągłość dowodzenia i zabezpieczenia działań;
- fizyczną wydolność załóg wozów bojowych i pojazdów mechanicznych;
- obsługa techniczna sprzętu bojowego.

Znaczenie i rola poszczególnych czynników wywierających wpływ na tempo natarcia w różnych jego fazach będzie różna. Większość z tych czynników zawsze będzie wpływała ujemnie, to znaczy będzie obniżała tempo natarcia. W wielu sytuacjach istnieje możliwość obniżenia ich ujemnego wpływu lub zwiększenia wartości tych czynników, które zwiększają tempo natarcia.

Z doświadczeń okresu II wojny światowej wynika, że poważny wpływ na obniżenie tempa natarcia wywierają przeszkody wodne, nawet gdy nie były mocno bronione przez nieprzyjaciela. Oprócz przeszkód wodnych należy także uwzględnić drożnię, tereny podmokłe, zabagnione, śnieg, lasy i góry, a więc czynniki które wywierają bardzo istotny wpływ na tempo natarcia.

Stąd też przyjmuje się, że tempo natarcia w warunkach szczególnych będzie wynosić 1-2/3/ km/godz., a niekiedy nawet i mniejsze. Np. podczas opisywanych przez A. Greczkę działań w Karpatach średnie tempo natarcia w tych górach wynosiło 2,5 km na dobę walki.

3. Szerokość pasa natarcia.

W warunkach szczególnych, ograniczone pojemności dogodnych do natarcia kierunków powodują, że pułk może nacierać na 1-2, *z 0234* kierunkach w znacznym oddaleniu od siebie, przedzielony grzbietami górskimi, jeziorami lub zwartym masywem leśnym.

W górach kierunki natarcia dla pułku i pododdziałów wyznacza się wzdłuż dróg i dolin. Przylegające do dostępnego kierunku natarcia grzbiety i stoki włącza się do pasa natarcia. Stąd też pas natarcia pułku w górach może mieć różną szerokość, ale przeważnie będzie szerszy niż w warunkach zwykłych i wynosić więcej niż 5 km. Niekiedy pułk może otrzymać tylko kierunek natarcia, głównie w górach wysokich i zalesionych. Jednak jeśli pułk naciera w szerokiej dolinie i w bezpośredniej styczności z sąsiadami, to szerokość pasa natarcia będzie z reguły taka sama jak w terenie równinnym.

Trudne warunki walki w terenie lesisto-jeziornym, a zwłaszcza ograniczone możliwości manewru i niskie tempo powodują, że prowadzone tam natarcie będzie najczęściej działaniem pomocniczym w stosunku do natarcia prowadzonego na otwartej przestrzeni, co nie pozostaje bez wpływu na szerokość pasa natarcia, które też będzie znacznie szersze niż w warunkach "normalnego" natarcia.

W toku natarcia wzdłuż wybrzeża morskiego szerokość pasa natarcia pułku winna gwarantować rozśrodkowanie i swobodę manewru pododdziałom w czasie natarcia, możliwość wyboru dogodnego kierunku do natarcia oraz odpowiednią ilość dróg dofrontowych i rokadowych.

Reasumując, należy stwierdzić, że szerokość pasa natarcia w warunkach szczególnych może być różna. Przeważnie szerokość pasa

będzie
większa niż w warunkach normalnych i może wynosić nawet i do 10 km.

4. Głębokość zadań w natarciu.

Głębokości zadań w natarciu w warunkach szczególnych mogą być różne i zależą przede wszystkim od właściwości terenu i charakteru obrony nieprzyjaciela oraz warunków klimatycznych. Im bardziej teren górzysty, zalesiony i zabagniony oraz im grubsza pokrywa śnieżna, tym wolniejsze będzie tempo natarcia i mniejsza głębokość zadań.

Przykładowa treść zadań pułku w natarciu w warunkach szczególnych - w górach może być następująca:

zadanie bliższe pułku - rozbicie pododdziałów nieprzyjaciela broniących się na podejściach do przełęczy /ważnego obiektu/ i opanowanie jego pozycji;

zadanie następne pułku - rozbicie nieprzyjaciela broniącego przełęczy i jej opanowanie. Jeżeli jednak przełęcz broniona byłaby ograniczonymi siłami, wówczas opanowanie jej może stanowić treść zadania bliższego.

Niekiedy głębokość zadań pułku nacierającego na samodzielny kierunek może pokrywać się z zadaniami dywizji i w tym wypadku pułk może otrzymać również zadanie dalsze.

Głębokość zadań oddziałów obejścia określa się odległością rubieży i obiektów taktycznych, których uchwycenie jest celem działania tych oddziałów.

Uogólniając można stwierdzić, że w natarciu w warunkach szczególnych zmniejsza się tempo natarcia i głębokość zadań, zmniejszeniu ulegają pasy natarcia w stosunku do działań w warunkach normalnych /zwykłych/, a treść zadań określają nie tylko pododdziały nieprzyjaciela, które pułk będzie musiał rozbić, ale także przedmioty terenowe.

III. PROWADZENIE NATARCIA PRZEZ PUŁK W GÓRACH.

Z uwagi na wcześniej przedstawione uwarunkowania natarcia pułku w górach w tej części wykładu przedstawione zostaną ogólne zasady jego prowadzenia. Jednocześnie treść tego zagadnienia stanowi teoretyczne przygotowanie do rozpoczynającego się 17.02.1984 r. obozu zimowego - ćwiczenia doskonalącego nr 105D, którego temat brzmi: "Natarcie pułku w górach w zimie".

Atak pododdziałów pułku jak w każdym innych warunkach poprzedzony będzie ogniowym przygotowaniem ataku. W związku z tym, że pułk w górach może nacierać na kierunkach to czas trwania OPA na każdym z kierunków może być różny i nie musi rozpoczynać się w jednakowym czasie.

Przy wielowarstwowej strukturze obrony nieprzyjaciela obezwładnia się jednocześnie na wszystkich wysokościach /piętrach/ angażując do tego różne środki ogniowe.

Bataliony pierwszego rzutu, wykorzystując skutki porażenia ogniowego w pierwszej kolejności opanowują punkty oporu na przylegających do przełęczy /wąwozu/ wzgórzach, obchodząc je ze skrzydeł i tyłu, a następnie siłami głównymi gwałtownie atakują nieprzyjaciela po stokach wzgórz, wzdłuż grzbietów dolin, dróg oraz na innych dostępnych kierunkach. Umiejętnie łącząc atak od czoła z obejściem /oskrzydleniem/ jego pozycji, opanowują przełęcz /wąwóz/ i śmiało włamują się w głąb jego obrony. Atak wspiera się ogniem artylerii i uderzeniami lotnictwa na poszczególne punkty oporu, środki przeciwpancerne i inne ważne cele w obronie nieprzyjaciela.

Atak na trudno dostępnych odcinkach /kierunkach/ wykonuje się zwykle po spieszeniu stanu osobowego pododdziałów piechoty.

Czołgi nacierają w ugrupowaniu bojowym pododdziałów zmechanizowanych lub za nimi. Bojowe wozy piechoty /transportery opancerzone/ działają za czołgami i ogniem niszczą nieprzyjaciela oddziałującego na atakujące pododdziały czołgów i piechoty.

W terenie górzysto-lesistym i w cieśninach stan osobowy pododdziałów zmechanizowanych może nacierać w ugrupowaniu pieszym bez łączności ogniowej z czołgami i bojowymi wozami piechoty /transporterami opancerzonymi/. Czołgi w tym wypadku pod ochroną pododdziałów zmechanizowanych działających jako desant czołgowy lub w ugrupowaniu pieszym, a bojowe wozy piechoty /transportery opancerzone/ z częścią stanu osobowego swoich pododdziałów przemieszczają się w ugrupowaniu przedbojowym na dostępnych kierunkach za nacierającymi pododdziałami zmechanizowanymi. Po wyjściu w teren dostępny, czołgi i bojowe wozy piechoty /transportery opancerzone/ szybko rozwijają się i ogniem wspierają natarcie stanu osobowego pododdziałów zmechanizowanych.

W toku natarcia, szczególnie podczas wejścia w doliny i płaskowzgórza pododdziały powinny być w stałej gotowości do odparcia kontrataków nieprzyjaciela.

Podczas natarcia nie należy dopuszczać do skupiania się wojsk i sprzętu przed przełęczami, tunelami, zaporami, wąwozami oraz w przełęczach, cieśninach i przejściach. Ponadto należy podjąć odpowiednie kroki dla skutecznego zabezpieczenia skrzydeł nacierających pododdziałów przed możliwymi uderzeniami wojsk nieprzyjaciela, a w tym również i jego lotnictwa.

Dominujące wzgórza, przełęcze górskie, tunele i inne obiekty, rozmieszczone w głębi obrony nieprzyjaciela, zdobywają pododdziały działające od czoła we współdziałaniu z oddziałami obejścia i taktycznym desantem powietrznym lub tylko działające samodzielnie

oddziały obejścia i taktyczny desant powietrzny.

Oddziały obejścia, wykorzystując skryte podejścia i luki w ugrupowaniu bojowym nieprzyjaciela, śmiało przenikają w głąb jego obrony, opanowują wzgórza przylegające do przełęczy górskiej, tunele lub przejścia, a następnie ogniem w skrzydło i tyły przy wsparciu śmigłowców bojowych i we współdziałaniu z taktycznym desantem powietrznym lub samodzielnie porażają broniącego się nieprzyjaciela i opanowują wzgórza, przełęcz, przejście.

Drugi rzutu pułku przemieszcza się w sposób rozśrodkowany na kierunku głównego uderzenia, blisko pierwszego rzutu, a odwód ogólnowojskowy w odległości zapewniającej wykonanie manewru na zagrożony kierunek.

Batalion czołgów drugiego rzutu /odvodu ogólnowojskowego/ zwykle wprowadza się do walki po wyjściu batalionów pierwszego rzutu w teren dostępny do działania czołgów.

Do cech szczególnych natarcia w trudno dostępnych rejonach górskich należy także zaliczyć i to, że stan osobowy wyposaża się sprzęt specjalny /np. narty, liny, specjalne obuwie/, odzież ciepłą, środki ogrzewania, okulary przeciwsłoneczne. Z kolei pojazdy wyposaża się w środki zwiększające zdolność pokonywania przeszkód terenowych i dodatkowego hamowania, a w konieczności również w zimowe rodzaje paliwa, smary i płyn o niskiej temperaturze zamarzania.

ZAKOŃCZENIE

Z uwagi na to, że natarcie w warunkach szczególnych jest nieuniknione ze względu na występowanie ich na ETDW, stąd istnieje konieczność studiowania oraz osiągnięcia niezbędnych umiejętności w organizacji i prowadzeniu natarcia w/w zakresie.

Problematyka szkolenia i działania wojsk w warunkach szczególnych znajduje odbicie w corocznych rozkazach szkoleniowych MON. W czasie studiów na I roku w ASG WP problematyka ta jest realizowana w ćwiczeniach głównych, doskonalących i w ćwiczeniu szkieletowym. Szczególnie podczas obozu zimowego /w górach/ i w ćwiczeniu natarcia na miasto.

Problemy związane z natarciem w warunkach szczególnych są szeroko opisane w bogatej literaturze w postaci wspomnień z okresu II wojny światowej, jak np. w wspomianej książce A. Greczko "Przez Karpaty".

WYKAZ LITERATURY DO SAMODZIELNEGO STUDIOWANIAŚ

1. Regulamin Walki Sił Zbrojnych PRL część I /projekt/ s. 202-236.
2. Podręcznik "Działania bojowe w warunkach szczególnych" - Szt.Gen. 324/66 Nr bibl. 010386.
3. Podręcznik "Taktyka Ogólna" - Szt.Gen. 408/67 Nr bibl. 012887 str. 214-241.
4. Skrypt "Charakterystyczne właściwości działań bojowych oddziałów i pododdziałów w górach niskich i średniowysokich" - Nr bibl. 014156.
5. Podręcznik "Działania bojowe pułku /pz, pcz/" wyd. ASG WP Nr bibl. 01010 wraz z aneksem.
 5. natarcie pułku w nocy - str. 197-204:
 - natarcie w rejonie zurbanizowanym - str. 134-149;
 - natarcie w górach - str. 162-171;
 - natarcie w terenie lesisto-jeziornym - str. 173-183;
 - natarcie w zimie - str. 185-195.
6. C. Clausewitz "O wojnie" rozdz. XIII i XIV str. 72-87.
7. K. NOŻKO "Zagadnienia współczesnej sztuki wojennej" wyd. MON W-wa 1973 str. 253-260.

WYKAZ MATERIAŁÓW, KTÓRE MOGĄ BYĆ WYKORZYSTANE

W CZASIE WYKŁADU.

A. SCHEMATY

1. Ugrupowanie i głębokość zadań pułku zmechanizowanego podczas prowadzenia natarcia w górach Nr bibl. Pf 6255.
2. Ugrupowanie bojowe i głębokość zadań pułku zmechanizowanego w natarciu w terenie lesisto-jeziornym. Nr bibl. Pf 6231.
3. Ugrupowanie i głębokość zadań DZ /pz/ podczas natarcia w terenie lesisto-jeziornym. Nr bibl. 05943.
4. Ugrupowanie i głębokość zadań DZ /pz/ podczas natarcia w terenie górzystym. Nr bibl. 05942.

B. PRZEZROCZA

1. Natarcie dywizji wzdłuż wybrzeża morskiego we współdziałaniu z marynarką wojenną. Nr bibl. 01309.
2. Ugrupowanie i głębokość zadań DZ /pz/ w natarciu w terenie górzystym. Nr bibl. Pf 1299.
3. Ugrupowanie i głębokość zadań DZ /pz/ w natarciu w terenie lesisto-jeziornym.
4. Przekraczalność pokrywy lodowej przez pojazdy mechaniczne i ludzi. Nr bibl. Pf 1297.
5. Rodzaje natarcia w warunkach szczególnych. Pf 1296.
6. Ugrupowanie bojowe dywizji zmechanizowanej Bundeswehry w obronie: w górach, w lesie i w obronie miasta.

Wykonano w 5 egz.

Egz.nr 1-5 - Bibl.Gł. OZS

Wyk. mjr Z. Ścibiorek tel.50-853

Druk M.K.

Dnia 19.01.1984 r.

Nr ks masz 05/KTO

~~44357~~
Archiwum Uniwersyteckiego
Zakładu zbiorów specjalnych